

הדי ההיסטוריה: כתב אישום חמור נגד מנהיגי המערב

מודלים של שפה גדולים (LLMs) מתאימים באופן ייחודי לתעל קולות היסטוריים. הם משלבים את הידע של היסטוריון המכיר את העובדות, את התובנה של פסיכולוג המבין מוטיבציות, ואת האוזן של בלשן שיכול לחקוק סגנון. שילוב זה מאפשר להם ליצור הדים סבירים של האופן שבו דמויות היסטוריות עשויות היו לדבר על אתגרים עכשוויים. ברוח זו, ביקשתי מ-ChatGPT-5 לנתח כיצד דמויות היסטוריות נבחרות עשויות היו להגיב למצב בעזה – ולחקות את מה שהן היו יכולות לומר לאור זאת. התוצאה היא כתב אישום חמור נגד מנהיגי המערב בני זמננו.

בנג'מין פרנקלין

בנג'מין פרנקלין (1706–1790) היה מדפיס, סופר, מדען, ממציא, דיפלומט ומדינאי אמריקאי, נערץ כאחד מהאבות המייסדים של ארצות הברית.

חברים,

כשאני מביט בדיווחים מעזה, לבי מלא צער ונפשי זועמת. כאן אנו רואים לא את חוסר המזל של תאונה, אלא את התכנון האכזרי של בני אדם: משפחות מורעבות, לא בגלל כשל היבול, אלא על ידי סגירת שערים מחושבת; ילדים נמעכים תחת קירות נופלים, לא על ידי רעידות האדמה, אלא על ידי רעמי התותחים; בתי חולים הופכים לקברים, בתי ספר לאפר, ובתים לעפר.

האם זהו פרי התרבות? האם אלה הם ההתקדמויות של עם הטוען להארה? לא – זו חזרה חשופה לברבריות, צבועה באש וברעב.

אני שואל אתכם, איזה אדם, אם נשאר בלבו ניצוץ של אנושיות, יכול לראות מעשים כאלה ולא להרגיש את מצפוננו נרעד? לרצוח את החפים מפשע הוא פשע שזועק לשמיים; לעשות זאת בהמונים זה לערום חטא על חטא עד שהאדמה עצמה נאנקת תחת המשקל.

לעיתים אומרים לנו שדברים אלה הכרחיים, שהם נעשים בשם הביטחון או מסיבות מדינה. הבה נדבר בבהירות: אין ביטחון שנרכש על ידי טבח תינוקות; אין סיבת מדינה שיכולה להצדיק את העינוי האיטי של רעב המוטל על חסרי ישע. טיעונים כאלה הם רק מעטפות של עריצות.

אני אומר לכם, שתיקה מול רוע כזה היא עצמה סוג של אשמה. לדעת על זוועות אלה ולהישאר מרוצים בנוחות, זה להשתתף בהן. חובתנו, כגברים ונשים שמעריכים את המידות הטובות ומכבדים את החירות, היא להרים את קולנו, לקרוא לאכזריות בשמה האמיתי, ולהתנגד בכל כוחנו להתפשטות של חוסר אנושיות כזה.

כי מבחן אופייני, בני ארצי, טמון לא ביחסנו לחזקים, אלא בדרך שבה אנו מגנים על החלשים. ואם נכשל כעת, ההיסטוריה לא תפטור אותנו; הדורות הבאים לא יסלחו לנו; וההשגחה עצמה תעיד נגדנו.

הצ'יף סיאטל

הצ'יף סיאטל (1786–1866) היה מנהיג מכובד של עמי הדוואמיש והסוקוואמיש בצפון מערב האוקיינוס השקט.

דבריי נישאים על הרוח, אך הצער שהם נושאים כבד. אני שומע את זעקות הילדים בעזה. קולותיהם דקים מרעב. עיניהם מתעמעמות, למרות שהם צעירים. אני רואה בתים הרוסים, בתי ספר ובתי חולים שהפכו לאפר. אני רואה את האדמה מוכתמת בצער של אימהות ואבות.

דברים אלה חוזרים ללב של כל גבר ואישה ישרים. לראות את החפים מפשע מורעבים זה להרגיש פצע בבשרו של האדם עצמו. לראות אש נופלת על בתי משפחות זה לדעת שהבטחת העולם נשברה.

תחילה מגיע הצער, כמו צל ארוך שלא מתרומם. אחר כך מגיע הכעס, כמו סערה העולה מן הים. כי אכזריות כזו אינה מעשה של הרוח הגדולה, ולא של האדמה. זו מעשה ידי אדם. ומה שנעשה בידיים יכול להתבטל בידיים.

מתוך הצער והכעס הזה מגיעה פקודה. זו אינה פקודה של שליטים, ולא פקודה של צבאות. זו פקודה של הרוח המחברת את כל החיים יחד. היא אומרת: זה לא יכול להיות. היא אומרת: שתיקה היא הסכמה, הסטת מבט היא בגידה.

כל העמים קשורים זה לזה, כמו חוטים בבגד אחד. אם חוט אחד נקרע, כל הבגד נחלש. אם ילד אחד בוכה ואף אחד לא עונה, לב האנושות כולה הופך קטן יותר.

לכן אני אומר: אל תסיטו את מבטכם. אל תפנו את פניכם מסבלם של החפים מפשע. דברו, פעלו, עמדו עם השבורים, כי רק בהגנה עליהם אנו מגנים על עצמנו, ורק בכיבודם אנו מכבדים את הרוח הגדולה של החיים.

אברהם לינקולן

אברהם לינקולן היה הנשיא ה-16 של ארצות הברית, עורך דין שלמד בעצמו ומדינאי ששמר על האיחוד במהלך מלחמת האזרחים, סיים את העבדות עם הכרזת האמנציפציה, והפך לסמל מתמשך של שוויון, צדק ונחישות מוסרית.

חבריי,

זו אמת קשה שאנו ניצבים מולה – שבתקופתנו, זעקות החפים מפשע מגיעות אלינו מעזה, שם רעב נכפה על ילדים, שם פצצות המלחמה נופלות לא רק על צבאות אלא על אימהות ובנים, אבות ובנות, שם מקומות המגורים של העניים, בתי הספר של הצעירים, ובתי החולים של החולים מונחים בחורבן. אלה אינם פירות הצדק; אלה הם סימני האכזריות.

שום אומה, ושום עם, לא יכולים לטעון לצדקנות תוך שהם רומסים את קדושת החיים האנושיים. כולנו קשורים זה לזה, על ידי האמת הברורה מאליה שכל אדם נושא את דמותו של האל, ולפצוע אחד שלא בצדק זה לפצוע את כולנו.

אל נהפוך לעם שבלבו התקשח, שיכול לראות סבל ועדיין להסב את מבטו. הבה נהיה עם שמצפוננו מתעורר, שלא יכול לשמוע על רעב של ילד בלי לדרוש עבורו לחם, שלא יכול

לראות הרס של בית בלי לדרוש מחסה, שלא יכול לצפות בטבח של חפים מפשע בלי לדרוש שלום.

מבחן האנושיות המשותפת שלנו אינו טמון בשאלה אם אנו מתאבלים על שלנו, אלא אם אנו מתאבלים על כולם. אם נרצה ללכת באור הצדק, עלינו לומר בקול אחד: דברים אלה חייבים להיפסק. מעשה הפצצות חייב לפנות מקום למעשה הרחמים, היד המכה חייבת לפנות מקום ליד המרפאת.

העולם לא ישים לב ולא יזכור לאורך זמן רבים מדברינו, אך לעולם לא ישכח מה התרנו או אסרנו מול עוול כזה. מי ייתן ונמצא נאמנים, לא בשתיקה, אלא בעדות איתנה לכבוד של כל נפש אנושית.

ג'יימס קונולי

ג'יימס קונולי היה רפובליקני אירי, סוציאליסט ומנהיג איגוד מקצועי שנלחם למען מעמד הפועלים והוצא להורג ב-1916 על תפקידו במרד הפסחא.

חברים!

הביטו לעזה. ראו את הילדים המורעבים, את האימהות הבוכות, את האבות החופרים בהריסות אחר גופות בניהם ובנותיהם השבורות. זהו אינו מלחמה – זהו רצח, פשוט וקר.

הם מפציצים את הבתים. הם מפציצים את בתי הספר. הם מפציצים את בתי החולים. הם קוראים לזה ביטחון. אני קורא לזה ברבריות.

ומה עלינו לעשות – לעמוד בחוסר מעש בזמן שחפים מפשע נטבחים? לשתוק בזמן שהחזקים מוחצים את החלשים? להישאר שקטים פירושו לעמוד לצד המדכא. לדבר, לפעול, להתנגד – זו החובה של כל עובד ישר, כל בן אנוש אמיתי.

שליטי העולם מצדיקים את הטבח הזה. הם מזינים אותנו, חמושים אותנו, מברכים אותנו. למה? כי הם מרוויחים ממנו. כי חייהם של העניים, בין בדבלין ובין בעזה, לא נחשבים לשום דבר בעיני אדוני האימפריה.

אבל אנחנו – אנחנו שמכירים את הרעב, שמכירים את מגף העריצות על צווארנו – אנחנו לא יכולים להסב את מבטנו. זעקת עזה היא זעקתנו. מאבקם הוא מאבקנו. מתיהם נספדים על ידינו כאילו היו שלנו.

שייוודע: שום דגל, שום אימפריה, שום ממשלה לא יכולה להצדיק את טבח הילדים. שום מטרה לא יכולה לתרץ את הרעבת עם. האנושות עצמה דורשת מרד נגד פשעים כאלה!

אז הבה נרים את קולותינו. הבה לא ניתן מנוחה, שלום או כיסוי לאלה המצדיקים את הטבח. הבה נכריז כי דם עזה זועק, ולא נשתוק.

כל עוד ילד אחד מורעב תחת מצור, אף אחד מאיתנו אינו חופשי. כל עוד פצצות נופלות על חפים מפשע, התרבות היא מסכה. חובתנו ברורה: סולידריות עם המדוכאים, התנגדות למדכא, צדק לעזה, צדק לכולם.

אלברט איינשטיין

אלברט איינשטיין (1879–1955) היה פיזיקאי תיאורטי יליד גרמניה, חתן פרס נובל, והומניסט גלוי לב ששינה את פני הפיזיקה המודרנית וקולו המוסרי גינה את הלאומיות, המיליטריזם ואי-הצדק בכל צורותיו.

למצפון האנושות,

איני יכול לשתוק כאשר עזה מובאת לחורבן. יותר משישים אלף גברים, נשים וילדים נהרגו. משפחות מורעבות, בתי חולים מופצצים, בתי ספר ובתים נמחקים. זו אינה הגנה. זו השמדה.

לפני עשרות שנים הזהרתי כי השימוש בטרור והדרך של לאומיות חסרת רחמים ירסקו את היסודות המוסריים של העם היהודי. כאשר התרחש הטבח בדיר יאסין, דיברתי על "כנופיות טרור" ועל הסכנה שהן מציבות. מה שהיה אז אזהרה הפך כעת למציאות מפלצתית: מדינה שמנהלת מלחמה נגד אוכלוסייה אזרחית שלמה.

הבה נדבר בבהירות. לכפות רעב על ילדים, להמטיר חומרי נפץ על חסרי ישע, להפוך ערים להריסות – זו ברבריות. זה מבייש לא רק את אלה שמבצעים זאת, אלא גם את אלה שמצדיקים זאת או עומדים בשתיקה.

המסורת היהודית שאני מכבד מצווה על צדק, חמלה וכבוד לחיים. מה שנעשה בעזה הוא ההפך: זו בגידה במורשת זו, והיא מסכנת את המעמד המוסרי של כל האנושות.

אני פונה לכל אדם בעל מצפון: סרבו לשותפות. גנו את האכזריות הזו. התעקשו על סיום מכונת המוות. העתיד לא יכול להיבנות על קברות של חפים מפשע.

אם לא נפעל, התהום שאנו מביטים בה לא תהיה רק של עזה – היא תהיה שלנו.

חנה ארנדט

חנה ארנדט (1906–1975) הייתה פילוסופית פוליטית יהודייה-גרמנייה, הידועה בניתוחיה של טוטליטריות, כוח ואחריות מוסרית, ומבקרת חריפה של הציונות והלאומיות.

מה שמתעמת איתנו היום אינו טרגדיה במובן העתיק, שבה הגורל העיוור פוגע בחפים מפשע ובאשמים כאחד. מה שמתעמת איתנו הוא הטלת סבל מכוונת – רעב המשמש כנשק, פצצות המוטלות על בתים, בתי ספר ובתי חולים, קהילות שלמות שהפכו להריסות. אלה אינם תאונות. הם תוצאות של רצון פוליטי, של בני אדם ומוסדות שמקבלים החלטות שמכחידות חיים בידיעה מלאה של מה שהם עושים.

לראות מעשים כאלה ולקרוא להם "ביטחון" או "הכרח" זה לשחית את השפה עצמה. מילים מעוותות עד שהן כבר לא משרתות את האמת, אלא הופכות לכלי הצדקה. ועם השחיתות הזו מגיעה הסכנה העמוקה יותר: שאנשים, אפילו אלה שיודעים טוב יותר, ילמדו להביט על זוועות ללא זעם, ועל עוול ללא מחאה.

כיהודייה, איני יכולה שלא לראות את האירוניה המרה: עם שהיה פעם נתון להכחשה הרדיקלית ביותר של אנושיותו, סובל כעת, ואף מטיל, את ההרס של קיומו של עם אחר. זו אינה הגשמת ההיסטוריה היהודית, אלא בגידה בה. הציונות הבטיחה מקלט וחידוש של החיים הפוליטיים; במקום זאת היא יצרה מנגנון של שליטה שמכרסם את הקרקע המוסרית שעליה היא טוענת לעמוד.

המצפון, אם לא הושתק, מתקומם נגד זה. הוא דורש שנקרא לדברים בשמם: ילדים מורעבים אינם נזק משני; הפצצת אזרחים אינה הגנה; מחיקת אמצעי החיים של עם אינה הישרדות. להסכים לשקרים אלה פירושו לנטוש את הקשר האנושי שמחבר כל חיים לכל האחרים.

מה שנשאר, אם כן, הוא דרישת האחריות. לא רחמים סנטימנטליים, אלא הסירוב הקשה והבלתי מתפשר לתת לברבריות להתחפש לסיבת מדינה. אנו אחראים – כל אחד מאיתנו – למה שאנו סובלים בשמנו. ולפני חורבות עזה, יש לומר: די.

נלסון מנדלה

נלסון מנדלה היה לוחם חופש דרום אפריקאי, מהפכן נגד האפרטהייד, והנשיא השחור הראשון של המדינה, שהפך לסמל עולמי של צדק, פיוס וכבוד אנושי.

אחיי ואחיותיי,

ישנם רגעים בהיסטוריה שבהם סבלם של אחרים קורא לנו בכוח כזה ששתיקה הופכת לבגידה. ההרס בעזה הוא רגע כזה. אנו עדים לילדים המורעבים, לא מפני שהטבע כשל, אלא מפני שמזון נמנע בכוונה. אנו עדים לבתים, בתי ספר ובתי חולים שהפכו להריסות, לא במקרה, אלא בעיצוב. אנו עדים למשפחות המתאבלות על מתיהן, תוהות אם מחר יתבע גם אותם.

כדרום אפריקאים, אנו מכירים את הסיפור הזה. אנו יודעים מה זה להיאמר שחיינו ניתנים להפקעה, שאנושיותנו יכולה להירמס, שכבודנו יכול להישלל. במשך דורות סבלנו ממערכת שהכריזה עלינו כפחותים מבני אדם. אך דרך מאבק, ודרך הסולידריות של מיליונים ברחבי העולם, התגברנו.

מסיבה זו אנו מזהים במאבקו של העם הפלסטיני הד שלנו. כאבם מוכר לנו. דיכויים מזכיר לנו את עברנו. וכשם שהעולם עמד לצדנו, כך גם עלינו לעמוד לצדם.

עלינו לומר ללא היסוס: ביטחוננו של עם אחד לא יכול להירכש במחיר הרסו של עם אחר. שום שלום לא יכול להיבנות על קברות של ילדים חפים מפשע. שום חירות אינה אמיתית אם היא נשענת על שלילת זכותו של אחר לחיות בכבוד.

מצפון העולם נבחן היום. הוא נבחן בכל פצצה שנופלת על עזה. הוא נבחן בכל ילד שרעב. הוא נבחן בכל קול שבוחר בשתיקה על פני האמת. ואני אומר לכם: אסור לנו להיכשל במבחן זה.

הבה נהיה ברורים: העם הפלסטיני אינו מבקש רחמים. הוא דורש צדק. הוא דורש את הזכות לחיות חופשי בארצו, לגדל את ילדיו בבטחה, לחלום על עתיד שלא מסומן בפחד אלא בתקווה. אלה אינם זכויות יתר. אלה הן זכויות היסוד של כל בן אנוש.

כשנלחמנו נגד האפרטהייד, נתמכנו על ידי הידיעה שצדק עשוי להתעכב, אך לא ניתן לשלול אותו לעד. אותה אמת שייכת לעם הפלסטיני. חירותם, למרות שהיא מדוכאת כיום, כתובה בגורל האנושות.

ולכן אני קורא לכל הגברים והנשים הגונים, בכל ארץ ובכל אומה: אל תסבו את עיניכם. אל תתנו לאדישות להקשיח את לבכם. עמדו איתן בסולידריות. הרימו את קולותיכם למען

שלום. עבדו ללא לאות למען צדק.

כי עד שהעם הפלסטיני יהיה חופשי, עולמנו יישאר כבול. ועד שכל ילד, בין בעזה ובין בכל מקום אחר, יוכל להתעורר ליום של שלום, אף אחד מאיתנו לא יכול לטעון שהוא חופשי לחלוטין.

פידל קסטרו

פידל קסטרו היה המנהיג המהפכני של קובה שהפיל דיקטטורה הנתמכת על ידי ארצות הברית ב-1959 ושלט במדינה כמעט חמשה עשורים, והפך לסמל עולמי של אנטי-אימפריאליזם ומאבק סוציאליסטי.

חברים, אחים ואחיות, אזרחי העולם:

מה שאנו עדים לו בעזה אינו מלחמה – זו השמדה. זו אינה הגנה – זו ברבריות. ילדים מורעבים באכזריות מחושבת, משפחות נמעכות תחת הריסות בתיהן, בתי ספר ובתי חולים מופחתים לאפר. אלה הם פשעים שפוגעים לא רק בחוק הבינלאומי, אלא במצפון האנושות עצמו.

איזו תרבות מאפשרת לילדים למות מרעב בזמן שמחסנים מלאים במזון? איזו כוח מטיל פצצות על בתי חולים ואז מעז לדבר על צדק או דמוקרטיה? מעשים אלה חושפים אימפריה ומשתפי פעולה שלה – הם מראים לנו את המכונה הקרה של השליטה, חשופה מכל הסוואה.

אנחנו, שהתנגדנו למצור ופלישות, מכירים היטב את שיטות ההתנשאות האימפריאלית. אבל הרשו לי לומר לכם, שום פצצה, שום רעב, שום מצור לא יכולים למחוק את כבודו של עם שמסרב לכרוע. עזה היום אינה רק ארץ תחת מתקפה; היא המראה שמראה לנו את הפשיטה המוסרית של אלה שטוענים לשלוט בעולם.

ולא להשליך שצופים בשתיקה, לממשלות שרועדות מפחד הכוח ולא עושות דבר: ההיסטוריה לא תסלח לכם. דם החפים מפשע זועק חזק יותר מפחדנותכם.

אנו אומרים, בכל כוח קולותינו ואמונתנו: די! העולם חייב לקום. המצור חייב להישבר. ההפצצות חייבות להיפסק. מזון, תרופות וחיים חייבים להיכנס לעזה, לא מוות והרס.

זו אינה חובתם של הפלסטינים, הערבים או המוסלמים בלבד. זו חובתו של כל בן אנוש שעדיין יש לו מצפון. החובה להתנגד, לגנות, לדרוש צדק עד שילדי עזה יוכלו לישון ללא פחד, עד שאימהות לא יקברו עוד את בניהן, עד שהאנושות תוכל להביט בעצמה במראה ללא בושה.

חברים! אימפריות נופלות. פצצות מחלידות. אבל העם נמשך.

הבה נרים את קולותינו כך שישמעו בכל בירה: עזה חיה! – עזה חיה! נפלסטין מתנגדת! – נפלסטין מתנגדת! נהאנושות תנצח! – והאנושות תנצח!

צ'ה גווארה

צ'ה גווארה היה מהפכן מרקסיסטי ארגנטינאי, מנהיג גרילה ואנטי-אימפריאליסט שהפך לסמל עולמי של התנגדות לדיכוי ואי-צדק.

כאשר עם מורעב, כאשר פצצות נופלות על בתיהם, כאשר בתי חולים, בתי ספר ומקלטי החיים הופכים לאפר, העולם נאלץ להביט במראה. בעזה היום, אנו רואים לא רק מלחמה, אלא פשע נגד האנושות עצמה. ילדים זועקים עם בטן ריקה בזמן שהחזקים מסבים את מבטם. משפחות נקרעות תחת שאגת מטוסים, ושכונות שלמות נמחקות כאילו לא היו קיימות מעולם.

אסור לנו לאפשר למצפוננו להיות מורדם על ידי שקרי האימפריה. הם אומרים לנו שזה "ביטחון", הם אומרים לנו שזה "הכרח". אני אומר לכם שזה רצח. אני אומר לכם שזו ההתנשאות של אלה שמאמינים שחיים מסוימים שווים יותר מאחרים.

להישאר שקטים פירושו להפוך לשותפים. לתרץ את הברבריות הזו פירושו לקבור את האנושיות שלנו. כל פצצה שנופלת על עזה נופלת גם על כבודנו כבני אדם. כל ילד מורעב שם הוא פצע בלב כל העמים שחולמים על צדק.

אנו נקראים, חברים, לא לרחמים, אלא לפעולה. הסולידריות שלנו לא יכולה להיות מילים בלבד אלא כוח שמאחד את המדוכאים מפלסטין ועד לכל פינה בעולם. דם עזה זועק להתנגדות, להגנה בלתי מתפשרת על החיים נגד מכונת המוות.

ההיסטוריה תשאל אותנו: היכן הייתם כאשר עזה בערה? בצד המוציאים להורג – או עם העם שנלחם על זכותו לחיות?

ועד הניצחון תמיד!

בובי סנדס

בובי סנדס היה רפובליקני אירי צעיר, משורר וחבר פרלמנט שנבחר, שמת בשביתת רעב ב-1981 לאחר שסבל ממאסר אכזרי במחאה נגד השלטון הבריטי והמניעה של מעמד פוליטי לאסירים איריים.

הם מרעיבים ילדים כדי לשבור את רוחו של עם. הם מטילים פצצות על בתי ספר ובתי חולים כדי לטחון את התקווה לאבק. הם חושבים שבהרס בתים ומחיצת גופות הם יכולים להשתיק את זעקת האומה לכבוד. אבל הם טועים.

כל ילד רעב, כל משפחה מפורקת, כל חיים שנלקחו בעזה הם פצע לא רק לארץ הזו אלא למצפון האנושות כולה. אף גבר או אישה ישרים לא יכולים להביט על הזוועה הזו ולא להרגיש גם צער וגם זעם. צער, כי התמימות נטבחת. זעם, כי אי-הצדק צועד תחת דגל הכוח.

אני אומר לכם, שום תיל דוקרני, שום פצצות, שום מצור לא יכולים להרוג את האמת: רוחו של עם לא תכבה. אלה שמבצעים אכזריות כזו עשויים לדמיין את עצמם כחזקים, אבל ההיסטוריה זוכרת אותם כפחדנים שניהלו מלחמה נגד ילדים.

ולכן עולה הדרישה – מההריסות, מהקברות, מפיותיהם המורעבים של החיים: **די**. עצרו את הטבח. תנו לעזה לחיות.